

1. ΘΕΜΑ

Υποκοριστικά ουσιαστικών – Βασικές καταλήξεις

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

*σπιτάκι, καφεδάκι, Μαράκι
κοσμάκης, κηπάκος, πατερούλης
αδερφούλα, ωρίτσα*

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Επίπεδο αρχαρίων και μέσων, και πιο συγκεκριμένα Α΄ & Β΄ ΚΕΓ και 1 & 2 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

- Παραγωγική μορφολογία
- Ειδικότερα
- Παραγωγική επιθηματοποίηση
 - Παραγωγή ουσιαστικών

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

- (α) Αδυναμία αναγνώρισης της υποκοριστικής αξίας του επιθήματος
- (β) Αδυναμία σύνδεσης του υποκοριστικού με το απλό ουσιαστικό προέλευσης
- (γ) Αδυναμία επιλογής του σωστού επιθήματος
- (δ) Ξεκινώντας από το υποκοριστικό, αδυναμία παραγωγής του απλού ουσιαστικού στο σωστό γένος ή τύπο (λ.χ. το βοριάδι).

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

- -άκι (Α΄ ΚΕΓ, 1 & 2 ΕΚΠΑ)

Παράγει ουδέτερα υποκοριστικά:

σπίτι → σπιτάκι, λάθος → λαθάκι, σκυλί → σκυλάκι, παιδί → παιδάκι

Στα αρσενικά ανισοσύλλαβα ουσιαστικά, στα ουδέτερα ανισοσύλλαβα ουσιαστικά σε -α και στα ουδέτερα ουσιαστικά *τσάι, ρολόι και κομπολόι* η κατάληξη -άκι προστίθεται στο θέμα του πληθυντικού, δημιουργώντας έτσι τις εξής καταλήξεις αντιστοίχως -δάκι, -τάκι, -γάκι:

*καφές → καφεδάκι, βοριάς → βοριαδάκι, μεζές → μεζεδάκι
γράμμα → γραμματάκι, πείραμα → πειραματάκι
ρολόι → ρολογάκι, τσάι → τσαγάκι, κομπολόι → κομπολογάκι*

Χρησιμοποιείται και σε κάποια θηλυκά κύρια ονόματα για την παραγωγή χαϊδευτικών:

Μαρία → Μαράκι, Λένα → Λενάκι, Πόπη → Ποπάκι

- -άκος (Β΄ ΚΕΓ, 1 & 2 ΕΚΠΑ)

Παράγει αρσενικά υποκοριστικά από αρσενικά ουσιαστικά και κύρια ονόματα:

κόσμος → κοσμάκης, Γιώργος → Γιωργάκης

- -άκος (Β΄ ΚΕΓ)

Παράγει αρσενικά υποκοριστικά από αρσενικά ουσιαστικά και κάποια λίγα κύρια ονόματα:

κήπος → κηπάκος, δρόμος → δρομάκος, Μήτσος → Μητσάκος

- *-ούλης (Β' ΚΕΓ, 1 & 2 ΕΚΠΑ)*

Παράγει αρσενικά υποκοριστικά από αρσενικά ουσιαστικά:

πατέρας → πατερούλης, άντρας → αντρούλης

- *-ούλα (Β' ΚΕΓ, 1 & 2 ΕΚΠΑ)*

Παράγει θηλυκά υποκοριστικά από θηλυκά ουσιαστικά και κύρια ονόματα:

αδελφή → αδελφούλα, λέξη → λεξούλα, Δήμητρα → Δημητρούλα, Χρύσα → Χρυσούλα

- *-ίτσα (Β' ΚΕΓ, 1 & 2 ΕΚΠΑ)*

Παράγει θηλυκά υποκοριστικά από θηλυκά ουσιαστικά και κύρια ονόματα:

φωλιά → φωλίτσα, μπίρα → μπιρίτσα, ώρα → ωρίτσα, Ελένη → Ελενίτσα

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Το θέμα προσφέρεται για απλές ασκήσεις μετασχηματισμού – αλλά είναι δυνατή και η επανάληψη με την αναφορά στον υποκορισμό ανά πάσα στιγμή, λ.χ. όποτε κι αν συναντάται οποιοδήποτε ουσιαστικό (λ.χ. «Πώς λέμε το μικρό αυτοκίνητο;»).

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΒΣ6: Υποκοριστικά ουσιαστικών: βασικές καταλήξεις

ΒΣ7: Υποκοριστικά ουσιαστικών: λιγότερο συχνές καταλήξεις

ΒΣ8: Υποκοριστικά ουσιαστικών: λόγιες καταλήξεις

ΒΣ9: Υποκοριστικά επιθέτων

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 572-573.